

Mokslinio gyvenimo kronika

TARPTAUTINĖ KONFERENCIJA „JONO PUZINO SKAITYMAI“

Pagerbiant modernios lietuvių archeologijos pradininko prof. dr. Jono Puzino atminimą, Vilniaus universiteto Archeologijos katedra surengė tarptautinę konferenciją „Jono Puzino skaitymai“ baltų geležies amžiaus senienų chronologijos problemoms aptarti. Vilniaus universitete 1996 metų spalio 15–18 dienomis vykusioje konferencijoje dalyvavo archeologai iš Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Kėdainių, svečiai iš Varšuvos ir Balstogės.

„Jono Puzino skaitymus“ atidarė Vilniaus universiteto Archeologijos katedros vedėjas prof. habil. dr. M. Michelbertas, kalbėjo Lietuvos archeologijos draugijos pirmininkas dr. A. Kuncevičius. Plenariniame posėdyje prof. dr. M. Michelbertas perskaitė pranešimą apžvelgianti J. Puzino mokslinę ir pedagoginę veiklą.

Toliau darbas tesėsi sekcijose „Baltų geležies amžiaus senienų chronologija“ (pirmininkavo prof. habil. dr. M. Michelbertas, dr. A. Merkevičius) ir „XIV–XV a. keramikos tyrinėjimo problemos“ (pirmininkavo doc. dr. A. Luchtanas, dr. A. Kuncevičius).

Baltų geležies amžiaus senienų chronologijos problema nagrinėjo septyni pranešėjai. Daugiausia dėmesio buvo skirta senajam ir viduriniajam geležies amžiui, nes pastarųjų metų tyrinėjimai suteikė naujų duomenų šių laikotarpių chronologijai patikslinti. Prof. habil. dr. M. Michelbertas savo pranešime aptarė senojo geležies amžiaus ietigalių su užbarzdomis radinius Lietuvoje, jų chronologijos problemas. Doc. dr. E. Jovaiša rekonstravo senojo geležies amžiaus visuomeninę struktūrą pagal Dauglaukio kapinyno medžiagą. Romėniškojo laikotarpio periodizacijos problemas Nemuno žemumio srityje (Aukštakiemio kapinyno pavyzdžiu) nagrinėjo doc. habil. dr. W. Nowakowski. R. Banytė pateikė pagrindinių duomenų apie Baitų kapinyną. Jotvingių kapinyno (Bogačevo kultūra, Paprotki Kolonii 1) kapų su ginklais chronologiją aptarė mgr. M. Karczewski. Ginklų temą tęsė dr. V. Kazakevičius, analizavęs „E“ tipo ietigalių ornamentuotomis įmovomis kilmės ir chronologijos klausimus. A. Astrauskas ir dr. V. Šimėnas pateikė duomenų apie Lietuvoje mažai nagrinėtus radinius – perpetes, jų chronologiją, paplitimą, nešioseną.

Tyrinėjant viduramžių paminklus surenkama daug ke-

ramikos, kuri dažnai naudojama nustatant kultūrinių sluoksnių datavimą, prekybinius, kultūrinius ryšius, tačiau išsamių darbų apie viduramžių keramiką kol kas neturime. Konferencijoje skaityta dešimt pranešimų apie XIV–XV a. keramiką. G. Vaitkevičiaus pranešime apie XIV–XV a. Vilniaus miesto keramiką išskirta „piliakalnio“ ir „miesto“ tipo keramika, analizuota molio masės, gamybos, išdegimo, puodų formų skirtumai ir raida. M. Bertašius pranešime apie ankstyviausią Kauno miesto keramiką nagrinėjo puodų formų, ornamentikos raidą, pateikė plačių analogijų. Kauno pilyje raštai keramikai buvo skirtas A. Žalnieriaus pranešimas. Prof. habil. dr. J. Kruppe nagrinėjo pagrindines vėlyvųjų viduramžių keramikos tyrinėjimų problemas Lenkijoje, aptarė pagrindines indų grupes, gamybos technologijų raidą, kultūrinę įtaką. A. Juknevičius analizavo keramiką, surastą tyrinėjant senąją Kėdainių gyvenvietę. Aptartos pagrindinės puodų formos, ornamentika, chronologija. Dr. G. Zabiela pateikė duomenų apie Lietuvos vėlyvuosiuose piliakalniuose aptinkamą keramiką. J. Poškienės pranešime apžvelgti kai kurie Senųjų Trakų, Vilniaus radiniai, iliustruojantys stalo indų atsiradimą XIV a. Lietuvoje. S. Sarcevičius pristatė keramikos kompleksą, surastą Vilniuje, Subačiaus gatvėje. Konferencijoje buvo iškelta viduramžių keramikos inventorinimo problema. G. Abaravičius supažindino su Vilniaus Žemutinėje pilyje sukurta kompiuterine keramikos inventorinimo programa. T. Poška ir R. Žukovskis – supažindino su Vilniaus Paminklų restauravimo institute naudojamomis statistinėmis keramikos inventorinimo lentelėmis.

G. Gendreno pranešimas buvo perskaitytas archeologinių tyrinėjimų vietoje (Šv. Mykolo gatvėje): konferencijos dalyviai supažindinti su išlikusiomis *in situ* XIV a. puodų ir koklių deginimo krosnimis ir dirbtuvės teritorijoje surinktais amatininko gaminiiais.

Konferencijos dalyviai apsilankė J. Puzino tėviškėje ir pagerbdami jo atminimą, pasodino ažuoliuką.

Konferencija baigėsi vakarone, kurioje aptarti konferencijos rezultatai, bendradarbiavimo perspektyvos.

Algimantas Merkevičius

Justina Poškienė

ARCHEOLOGIJOS KATEDROS MOKSLINĖS ORGANIZACINĖS VEIKLOS APŽVALGA (1990–1997 METAI)

1990 m. Vilniaus universitete atkūrus Archeologijos ir etnologijos katedrą (nuo 1993 m. – Archeologijos katedra), gerokai išsiplėtė katedros mokslininkų ryšiai. Atsirado galimybė dalyvauti tarptautinėse archeologų konferencijose, simpoziumuose, kongresuose, patiems organizuoti respublikines ir tarptautines konferencijas. Šioje apžvalgoje atsispindi Archeologijos katedros organizuoti iškilnesni renginiai, katedros darbuotojų dalyvavimas įvairių konferencijų darbe, stažuotės ir pasiskaitos užsienio šalyse, užsienio mokslininkų stažuotės ir apsilankymai Archeologijos katedroje.

1990 metai

Konferencijos

1990 m. gruodžio 6 dieną Krokuvoje (Lenkija) vykusiam III tarptautiniame simpoziume „Reliatyvosios ir absoliučios chronologijos problemos nuo Lateno iki ankstyvųjų viduramžių“ prof. M. Michelbertas skaitė pranešimą „Dunojaus sričių ir Lietuvos ryšiai romėniškojo ir Didžiojo tautų kraustymosi laikotarpiu“.

1991 metai

Konferencijos

1991 m. gegužės mėn. Vilniuje vykusiam VII Pasaulinio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziume pranešimus skaitė prof. M. Michelbertas – „Lietuvos gyventojų prekybiniai ryšiai su Romos imperija naujausių tyrinėjimų šviesoje“ ir dr. A. Luchtanas – „Kernavė“.

1991 m. rugsėjo 25–28 dienomis Palangoje vykusioje tarptautinėje konferencijoje „Vakarų baltai: etnogenezė ir etninė istorija“ pranešimą skaitė dr. A. Luchtanas – „Vakarų baltų įtaka brūkšniuotosios keramikos kultūrai“.

1991 m. lapkričio 19 dieną Vienos (Austrija) universiteto Proistorės instituto organizuotoje konferencijoje „Ankstyvojo istorinio laikotarpio išsivystymo pagrindinės problemos. Laidojimo papročiai“ prof. M. Michelbertas skaitė pranešimą „Romėniškos monetos Lietuvos kapinyuose“.

1991 m. kovo 5 dieną VU Archeologijos ir etnologijos katedra drauge su Lietuvos archeologijos draugija surengė pirmąją konferenciją 1990 m. vasaros archeologinių bei etnografinių ekspedicijų rezultatams aptarti. Perskaityti septyni pranešimai. Keturi iš jų – archeologine tematika: dr. A. Luchtano – „Kernavės ekspedicija“; prof. M. Michelberto – „Paragaudžio pilkapyno tyrinėjimai“; V kurso studentų Z. Baubonio, G. Puodžiūno ir A. Kuzmicko – „Archeologinių tyrinėjimų metodika Anglijoje“; III kurso studentės I. Merkytės – „Archeologinių tyrinėjimų metodika, Danijoje“.

1992 metai

Konferencijos

1992 m. kovo 12 dieną VU Archeologijos ir etnologijos katedra bei Lietuvos archeologijos draugija surengė antrąją konferenciją, kurioje buvo aptartos 1991 metų VU bei kitų įstaigų organizuotos vasaros archeologinės ir etnografinės ekspedicijos. Archeologinių tyrinėjimų rezultatai apibendrinti septyniuose pranešimuose: prof. M. Michelberto – „Paragaudžio pilkapynas“; dr. A. Luchtano – „Archeologiniai tyrinėjimai Kernavėje 1991 metais“; dėst. A. Merkevičiaus – „Archeologiniai tyrinėjimai Stanaičiuose 1991 metais; moksl. bendr. A. Astrausko – „Marvelės kapinyno tyrinėjimai“; III kurso studento E. Šatavičiaus – „Pasiėnių I ankstyvojo mezolito stovyklavietės tyrinėjimų 1991 metais rezultatai“; IV kurso studento T. Ostrausko – „Šaltaliūnės akmens amžiaus stovyklavietės tyrinėjimai 1990–1991 metais“; V kurso studento D. Brazaičio – „Papiškių (Vilniaus raj.) durpyno gyvenvietės tyrinėjimai“. Keturis pranešimus skaitė Universiteto etnografai (asist. V. Čiubrinskas, III–IV kursų studentai).

1993 metai

Konferencijos

1993 m. rugsėjo 3–9 dienomis Ničiopinge (Švedija) vyko tarptautinė konferencija „Castella Maris Baltici II“. Joje dr. A. Luchtanas skaitė pranešimą „Kernavės miesto ir pilių raida XII–XIV a.“ Dr. A. Luchtanas taip pat dalyvavo 1993 m. lapkričio 24–26 dienomis Varšuvos archeologijos muziejaus organizuotame seminare